

Zonder milieu geen markt?!

Groen Loonwerk

Dit artikel is in aangepaste vorm gepubliceerd in Loonbedrijf, juli 2001 door Henk Kloen van het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM) in samenwerking met Wim van het Loo van CUMELA Nederland

"Milieu afgewezen" kopte Loonbedrijf naar aanleiding van de winterbijeekkomsten van de Contactgroep Jonge Ondernemers. De meeste deelnemers gaan liever door met het vertrouwde loonwerk dan een onzekere groene toekomst in te gaan. Een ding is wel zeker: het landbouwareaal krimpt en de resterende landbouw krijgt meer groene taken zoals landschapsbeheer en recreatie. Hoe kunnen loonwerkers hierop inspelen?

Een andere kijk op landbouw

De landbouw verandert in hoog tempo. Die veranderingen komen als reactie op een sterk veranderde houding van de buitenwereld (burgers, consumenten, overheid) naar de landbouw. Voedsel moet aan hoge eisen voldoen wat betreft gezondheid, veiligheid (denk aan BSE, residuen). Maar ook moet de landbouw voldoen aan strenge milieueisen (mest en gewasbeschermingsmiddelen). De boer moet zijn inspanningen steeds meer zichtbaar maken met controlesystemen en registratie, zoals HACCP en keurmerken. Daarnaast wordt de landbouw geacht een bijdrage te leveren aan natuur en landschap of langer vasthouden van water (en dus werken bij hogere grondwaterstanden).

Agrarische bedrijven investeren in groen en milieu

Onder invloed van het landbouwbeleid en de internationale concurrentie zijn landbouwbedrijven al vele jaren aan het intensiveren en schaal vergroten. Recent zoeken boeren andere inkomsten die aansluiten bij de nieuwe wensen van de maatschappij: uit natuur- en landschapsbeheer, agrotourisme, zorg, waterbeheer of energie.

De overheid stimuleert dit met bijvoorbeeld de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer voor weidevogelbeheer, akkerrandenbeheer en onderhoud van houtsingels. Ook biologische landbouw wil de overheid bevorderen. Dit is nu nog een klein segment van ca. 1.2% van de Nederlandse landbouw, maar het groeit jaarlijks zo'n 15%. Ook EU-subsidies voor de landbouw worden steeds meer gekoppeld aan milieumaatregelen.

Landbouworganisaties zien verbreding van de landbouw als een belangrijke strategie voor bedrijven rond natuurgebieden en in aantrekkelijke landschappen. Ze starten voorbeeldprojecten en geven cursussen hierover. Het aantal Agrarische natuurverenigingen is enorm toegenomen. Vaak zijn dit organisaties van boeren, maar er zijn er heel wat die nauw samenwerken met natuur- en milieuorganisaties.

Hoeveel landbouw blijft er over?

De druk op het landelijk gebied is groot. Er is steeds meer ruimte nodig voor woningbouw, industrie en infrastructuur, recreatie, natuur en landschap en waterbeheer. Minister Pronk van VROM heeft laten berekenen dat er in 2030 een tekort aan grondoppervlak dreigt zo groot als de provincie Zuid-Holland, ondanks dat de landbouw al jaarlijks een procentje inkrimpt. De grondprijzen stijgen enorm, en vrijkomende grond blijft lang niet altijd in boerenhanden. Binnen 10 tot 20 jaar krijgt 10% van de grond een natuurbestemming in de Ecologische Hoofd Structuur. In natuurrijke regio's kan dat dan wel 20% beslaan. Daarbij kunnen ook nog tientallen procenten een gecombineerde bestemming voor landbouw, natuur en recreatie krijgen. Op deze gronden is dan nog wel plaats voor extensieve gras- en graanproductie, maar nauwelijks voor de intensieve teelten en intensieve veehouderij. Er komen dus niet alleen minder agrariërs, maar ook minder landbouwgrond. Op de resterende grond zal groene productie een grotere rol krijgen.

Hoe speel je als loonwerker in op vergroening?

De resterende landbouw zal om andere diensten gaan vragen. Dat hoeft geen probleem te zijn, daarop spelen loonwerkers altijd al in. Het kan daarbij gaan om inzet van apparatuur die milieuvriendelijker kan werken, maar ook kunnen loonwerkers gaan adviseren over milieuaspecten van teeltsystemen in zijn geheel. Ook de eigen organisatie van het werk wordt belangrijker. Agrariërs die gecertificeerd produceren, zullen ook gecertificeerd loonwerk gaan eisen.

Daarnaast kunnen loonwerkers zich sterker richten op werk voor beheerders van natuurterreinen, waterschappen en gemeenten, en ook voor niet-agrarische particuliere grondbezitters.

Voorbeelden hiervan:

- aanleg natuurgebieden (grondverzet, inplanten, inzaaien)
- ecologisch bermbeheer, oeverbeheer en slootonderhoud
- totaalpakket op slotenonderhoud, compostering van maaisel en afzet van compost in woonwijken

Voor deze werkzaamheden worden andere eisen gesteld, zoals instandhouden van het reliëf of de gelaagdheid van de bodem, of uitsparen van hoekjes bij het maaien.

Zoek nieuwe samenwerkingsvormen

Je hebt als loonwerker dus andere kennis nodig, en moet actief andere klanten zoeken. Je kunt ook samenwerking zoeken met partijen die er meer ervaring in hebben, zoals adviesbureaus of hoveniers. De overheid heeft voor sommige innovaties (ontwikkelen apparaat, uitproberen in praktijk) subsidieregelingen. Ook komt er in de komende jaren meer geld beschikbaar voor kleinschalige initiatieven, in het kader van reconstructie en plattelandsvernieuwing. Regionale overlegplatforms kunnen subsidies gaan toekennen aan projecten. Loonwerkers kunnen hun praktijkkennis inbrengen in dit soort overleggen en samenwerking zoeken met agrariërs, terreinbeheerders en milieuorganisaties. Want deze partijen zullen steeds meer elkaars partners zijn in het landelijk gebied.

Sluit venster